

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּתוּב לְאַחַר כֶּן, וְיַעֲקֹב נָתַן לַעֲשׂוֹ לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים. מַה זֶה עֲדָשִׁים? עֲגֻלְגָלִים כְּגֻלְגָלֹת, וְהַגְלָגֶל סוֹבֵב בְּעוֹלָם, כְּלוּמַר, שְׁלֹא נִשְׁכַּח מִדְרָכּוֹ. כֶּן הוּא כֶּן אָדָם, בְּאוֹתוֹ זְמַן, אִף עַל גַּב שְׁפָל אוֹתוֹ חֶסֶד וְכְבוֹד וּשְׁלֹמוֹת יִהְיוּ, דְרָכּוֹ שֶׁל הָעוֹלָם לְאָכֵל וּלְשָׁתוֹת לֹא יִשְׁתַּכַּח.

מִשְׁנָה. שְׁנֵינּוּ, אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנַשְׁבוֹת, וְעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ אֶחָד לְקַיֵּם הַגּוֹף שִׁיְהִי כְּלוֹל מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל לו) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הַרוּחַ. בְּאַרְבַּע לֹא כְּתוּב, אֲלֵא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שִׁיְהִי כְּלוֹל מֵאַרְבַּעֹתָם.

וְכַמְדַּנּוּ, אוֹתוֹ הַרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא הַרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֵה, וְאֵין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ אֲלֵא שְׁעִבּוּד מַלְכִּיּוֹת בְּלִבְדוּ, וְאֵין בֵּין עוֹלָם הַזֶּה לְתַחֲיַת הַמַּתִּים אֲלֵא נְקִיּוֹת וְהַשְׁגַּת דִּיעָה. רַב נַחֲמָן אָמַר, וְאַרְיִכוֹת יָמִים.

אָמַר רַב יוֹסֵף, וְכִי יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְתַחֲיַת הַמַּתִּים אֵינָם אֶחָד? אָמַר לוֹ, לֹא, שְׁשֵׁנִינוּ, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קוֹדֵם לְקַבּוּץ גְּלִיּוֹת, קַבּוּץ גְּלִיּוֹת קוֹדֵם לְתַחֲיַת הַמַּתִּים, וְתַחֲיַת הַמַּתִּים הָאֲחֵרוֹן שְׁבָכְלָם. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוּב (תהלים קמו) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס. הַרּוּפָא לְשַׁבּוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתָם. זֶה הִיא תַחֲיַת הַמַּתִּים שֶׁהִיא הַרּוּפָא לְשַׁבּוּרֵי לֵב עַל

מַתִּיהֶם. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם תַּחְלָה, וְאַחֲרָיו נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, וְהַרּוּפָא לְשַׁבּוּרֵי לֵב אֲחֵרוֹן עַל הַפֶּל. שְׁנֵינּוּ, אַרְבַּעִים שָׁנָה קוֹדֵם הַקַּבּוּץ גְּלִיּוֹת לְתַחֲיַת הַמַּתִּים, כְּמוֹ שְׁאַמְרֵנוּ וְיֵהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבַּעִים שָׁנָה. אַרְבַּעִים שָׁנָה, מְאִי עֲבִידְתֵּיהֶוּ. אָמַר רַב כְּהֵנָּה אָמַר רַבִּי

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּתוּב לְאַחַר כֶּן, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב נָתַן לַעֲשׂוֹ לֶחֶם וּנְזִיד עֲדָשִׁים. מַהוּ עֲדָשִׁים, סְגֻלְגָלִין כְּגֻלְגָלֹתָא, וְגֻלְגָּלָא סְבִיב בְּעֻלְמָא. כְּלוּמַר, דְּלֹא אֲתַנְשִׁי מֵאַרְחִיָּה. כֶּן הוּא בַר נֶשׁ, בְּהֵהוּא זְמַנָּא אִף עַל גַּב דְּכָל הָהוּא טִיבּוֹ וַיִּקָּר וּשְׁלִימּוֹתָא לִיהוּי, אֲרַחֲיָה דְעֻלְמָא לְמִיכַל וּלְמִשְׁתֵּי לֹא יִתְנַשִּׁי.

מִתְנִיתִין, תַּנּוּן אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנַשְׁבּוֹן, וְעֵתִיד קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לְהִתְעוֹרֵר רוּחַ אֶחָד לְקַיֵּים הַגּוֹף, שִׁיְהִי כְּלוֹל מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. הֵדָּא הוּא דְכְּתוּב (יחזקאל לו) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הַרוּחַ. בְּאַרְבַּע לֹא כְּתוּב אֲלֵא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שִׁיְהִי כְּלוֹל מֵאַרְבַּעֹתָם.

וְתַנְא, אוֹתוֹ הַרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא הַרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֵה. וְאֵין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ, אֲלֵא שְׁעִבּוּד מַלְכִּיּוֹת בְּלִבְדוּ. וְאֵין בֵּין עוֹלָם הַזֶּה, לְתַחֲיַת הַמַּתִּים אֲלֵא נְקִיּוֹת וְהַשְׁגַּת יְדִיעָה. רַב נַחֲמָן אָמַר וְאַרְיִכוֹת יָמִים.

אָמַר רַב יוֹסֵף וְכִי יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְתַחֲיַת הַמַּתִּים לֹאוּ חַד הוּא. אָמַר לִיה, לֹא. דְתַנּוּן, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קוֹדֵם לְקַבּוּץ גְּלִיּוֹת, קַבּוּץ גְּלִיּוֹת, קוֹדֵם לְתַחֲיַת הַמַּתִּים, וְתַחֲיַת הַמַּתִּים הוּא אֲחֵרוֹן שְׁבָכְלָם. מְנָא לָן, דְכְּתוּב (תהלים קמו) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס הַרּוּפָא לְשַׁבּוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתָם. זֶה הִיא תַחֲיַת הַמַּתִּים, שֶׁהִיא הַרּוּפָא לְשַׁבּוּרֵי לֵב עַל מַתִּיהֶם. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם תַּחְלָה, וְאַחֲרָיו נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, וְהַרּוּפָא לְשַׁבּוּרֵי לֵב אֲחֵרוֹן עַל הַפֶּל.

תַּנּוּן, אַרְבַּעִים שָׁנָה קוֹדֵם הַקַּבּוּץ גְּלִיּוֹת לְתַחֲיַת הַמַּתִּים, כְּדֹאמְרֵינוּ וְיֵהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבַּעִים שָׁנָה. הִיא אַרְבַּעִים שָׁנָה, מְאִי עֲבִידְתֵּיהֶוּ. אָמַר רַב כְּהֵנָּה אָמַר רַבִּי

מַתִּיהֶם. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם תַּחְלָה, וְאַחֲרָיו נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס, וְהַרּוּפָא לְשַׁבּוּרֵי לֵב אֲחֵרוֹן עַל הַפֶּל. שְׁנֵינּוּ, אַרְבַּעִים שָׁנָה קוֹדֵם הַקַּבּוּץ גְּלִיּוֹת לְתַחֲיַת הַמַּתִּים, כְּמוֹ שְׁאַמְרֵנוּ וְיֵהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבַּעִים שָׁנָה. אַרְבַּעִים שָׁנָה הִלְלוּ מַה מַּעֲשִׂיהֶם? אָמַר רַב כְּהֵנָּה אָמַר רַבִּי בְרוּקָא, מְקַבּוּץ גְּלִיּוֹת עַד

תחית המתים כמה צרות, כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב, (דניאל יב) ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר.

רבי יהודה אמר מכאן, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. רבי יצחק אמר מכאן, (זכריה יג) ויצרפתים כצרוף את הפסוף ובחנתים כבחן את הזהב. ובאותם הימים יהיו ימים אשר יאמרו אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחית המתים שנה.

רב הונא אמר, בא ראה, פי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו' אשר לא שמעו בקול ה' - כמו כן [הגוף] כאן. אמר רב יוסף, כל אלו דבר אחד אמרו. ולסוף ארבעים שנה, שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר. מה הטעם? משום שכתוב (נחום א) לא תקום פעמים צרה, ודי להם במה שעברו. ומזמן תחית המתים יתישב העולם בישובו, זהו שכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

רבי אלעזר בן ערף היה יושב, והיה מצטער בנפשו מאד. נכנס לפניו רבי יהושע. אמר לו, מראה האור של מאור העולם למה חשוכים? אמר לו, מראה ופחד רב נכנס בי, שהרי אני רואה מה שהתעוררו חברינו בעלי הבריתא, ששורה עליהם רוח של קדושים, וההוא שהעירו שבששי יהיה גאלה, יפה. אבל אני רואה אריכות יתר על אותם שוכני עפר, שבאלף הששי לזמן ארבע מאות ושמונה שנים ממנו יהיו עומדים כל שוכני עפר בקיומם.

ומשום כך העירו חברינו על הפסוק שקרא להם בני חת, ח"ת - שיתעוררו לח"ת שנה, והינו שכתוב (ויקרא כח) בשנת היובל הזאת תשבו איש אל אחזתו. כשישפלים הזאת, שהוא חמשת

ברוקא, מקבוץ גלילות עד תחית המתים, כמה צרות, כמה מלחמות יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם, דכתיב, (דניאל יב) ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר.

רבי יהודה אמר מהכא, (דניאל יב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים. רבי יצחק אמר מהכא, (זכריה יג) ויצרפתים כצרוף את הפסוף ובחנתים כבחון את הזהב. ובאותם הימים, יהיו ימים אשר יאמרו (קהלת יב) אין לי בהם חפץ, ומשעה שיעברו הצרות עד תחית המתים שנה.

רב הונא אמר, תא חזי (יהושע ה) פי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר וגו' אשר לא שמעו בקול ה', פהאי גוונא (גופא) הכא. אמר רב יוסף, כל אלן חד מלה אמרו, ולסוף ארבעים שנה שהצרות יעברו והרשעים יכלו, יחיו המתים שוכני עפר. מאי טעמא, משום דכתיב, (נחום א) לא תקום פעמים צרה, ודי להם במה שעברו. ומזמן תחית המתים, יתישב עלמא בישובו, הךא הוא דכתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

רבי אלעזר בן ערף, היה יתיב, והיה קא מצטער בנפשו טפי עאל לקמיה רבי יהושע. אמר ליה חיזו נהירו בוצינא דעלמא למה חשוכן. אמר ליה, חיזו ודחילו סגי עאל בי, דהא אנא חמי מה דאתערו חברנא מארי מתניתא, דשארית עליהו רוח קדישין. וההוא דאתערו, דבשתייתאי היא פורקנא, שפיר. אבל אנא חמי אורכא יתירא על אינון דירא עפרא, דבאלף שתייתאי לזמן (שמות י"ז ע"א) ארבע מאות ותמניא שנין מגיה, יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון.

ובגני כף אתערו חברנא, על פסוקא דקרא לון בני חת, ח"ת, דיתערו ל"ח"ת שנה, והיינו דכתיב,